

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2001-2002

6 juni 2002

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GELIJKE KANSEN

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over flexibele opvang, acute opvang en opvang van zieke kinderen

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over subsidies in buitenschoolse kinderopvang

Vraag om uitleg van mevrouw Ingrid van Kessel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de samenwerking met de federale overheid inzake tabakspreventie

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gelijke Kansen

Donderdag 6 juni 2002

WAARNEMEND VOORZITTER : Mevrouw Riet Van Cleuvenbergen

– *De vraag om uitleg wordt gehouden om 10.13 uur.*

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over flexibele opvang, acute opvang en opvang van zieke kinderen

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over flexibele opvang, acute opvang en opvang van zieke kinderen.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, flexibele opvang van zieke kinderen is een thema dat we af en toe te berde brengen. Mensen in specifieke werksituaties hebben daar soms problemen mee. Ik herinner me een politieagente die pas was bevallen, en die huilend zei dat ze haar job moest opgeven omdat ze geen gepaste opvang vond. Via het Fonds voor Collectieve Uitrusting en Diensten werden projecten voor flexibele opvang en opvang van zieke kinderen gesubsidieerd. Toen dit fonds volstort was, heeft de Vlaamse overheid zelf 30 miljoen frank uitgetrokken om die opvang te financieren. Ook in de begroting van 2002 werden daarvoor middelen gepland.

We hebben destijds een voorstel van decreet voor de opvang van zieke kinderen ingediend, maar dat werd niet goedgekeurd. De overheid zou dan zorgen voor een eigen regelgeving. Op 29 maart 2001 heb ik een vraag gesteld over een kader voor flexibele opvang.

Ik citeer uit uw antwoord op die vraag : 'Tegen september 2001 zullen er ministeriële besluiten zijn die het regelgevend kader voor deze opvangvormen duidelijk moeten maken. Het zal op dat moment ook mogelijk zijn de beschikbare 25 miljoen frank op de begroting van 2001 toe te kennen aan concrete projecten. De hele discussie over flexibele opvang wordt momenteel beleidsvoorbereidend gevoerd.'

Mevrouw de minister, in antwoord op een schriftelijke vraag van mevrouw Van Cleuvenbergen van september over hetzelfde onderwerp, zegt u dat er een structurele regeling voor de flexibele opvang moet worden uitgewerkt, en dat dit geen uitbouw van een apart soort dienstverlening vergt, maar een aanpassing van de regelgeving, zodat de reguliere opvanginitiatieven een flexibele opvang kunnen aanbieden. Dit principe vormt de basis, de uitwerking is aan de minister van Welzijn.

Mevrouw de minister, wanneer komt die regelgeving er ? Worden er mensen geholpen die nood hebben aan een flexibele opvang en opvang van zieke kinderen ? Op welke manier heeft de Vlaamse overheid dat georganiseerd ? Laat het reguliere circuit werken en ent daar een specifieke regelgeving op.

Mevrouw de minister, wat is uw visie op die zaak ? Hoe wilt u de kwaliteitsbewaking regelen ? Wat werd inzake opvang van zieke kinderen en flexibele opvang gerealiseerd in 2001 en in 2002 ? Kunt u daarvan cijfers per regio geven ? Welke uitgaven stonden daartegenover ? Welke criteria werden gebruikt voor de projecten opvang van zieke kinderen en flexibele opvang ? Wat zijn de verschillen tussen het eigen Vlaams kader en het FCUD ? Hoe worden mogelijke initiatiefnemers geïnformeerd over een mogelijke financiering ? Wanneer kan de regelgeving worden verwacht ?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, in de begrotingen van 2001 en 2002 waren middelen gepland voor flexibele kinderopvang en voor de opvang van zieke kinderen thuis. Het relatief beperkte bedrag kon slechts worden uitgegeven na een ministerieel besluit van de Vlaamse regering. Er is op dit moment een ministerieel besluit klaar, maar ik wil nog een aantal zaken conceptueel bekijken.

In het beleidsplan kinderopvang van maart 2000 kiezen we ervoor om voor de flexibele kinderopvang en de opvang van zieke kinderen thuis geen aparte structuren uit te bouwen. Er wordt van uitgegaan dat het veel efficiënter is om de bestaande opvangvoorzieningen daarvoor in te schakelen. Dat is zeker zo – en nu citeer ik uit het beleidsplan – ‘omdat uit een bevraging van de voorzieningen omtrent vraag en aanbod aan flexibele opvang, zoals die in oktober 1999 werd uitgevoerd door Kind en Gezin, blijkt dat zowel de particuliere als de erkende opvangsector zich al vrij flexibel opstellen’. Dit betekent dus dat er binnen het bestaande aanbod heel wat ruimte is voor flexibele opvang. Verder is het zo dat bijzondere opvangnaden altijd op basis van de belangen van het kind moeten worden benaderd, en dat noopt in dit geval tot behoedzaamheid bij de uittekening van het beleid.

Deze nood aan behoedzaamheid inzake flexibele opvangvormen wordt ondersteund door de cijfers die Kind en Gezin vorige week heeft overgemaakt. Ze hebben betrekking op het gebruik van kinderopvang. Het gaat om een enquête van vorig najaar over de opvang van kinderen tussen drie maanden en drie jaar. 93,2 percent van de regelmatige gebruikers van opvang wordt nooit voor 7 uur ‘s morgens opgevangen. Meer dan 80 percent van de regelmatige gebruikers van opvang wordt zelfs nooit na 18 uur opgevangen. Ongeveer 95 percent van de kinderen wordt altijd minder dan 11 uur aan een stuk opgevangen. Bij ruim de helft van de kinderen duurde de langste opvangdag tussen 6 en 9 uur. De langste opvangdag duurt gemiddeld 8 uur en 50 minuten.

Als er al nood is aan atypische opvang, dan wordt die meestal door de grootouders verzorgd. Van de kinderen die voor 7 uur opvang nodig hebben, kunnen er bijna 6 op 10 terecht bij de grootouders. Dat geldt ook voor de helft van de kinderen die opvang nodig hebben na 18 uur.

De ziekte van een kind betekent niet automatisch dat de opvangsituatie wordt gewijzigd. Het verbaast ons niet dat, als het om informele opvang gaat, in 84,7 percent van de gevallen de opvangsitu-

atie niet wijzigt. Het verwondert echter meer dat 57,7 percent van de kinderen die worden opgevangen in een opvanggezin dat aangesloten is bij een dienst, 68,4 percent van de kinderen die worden opgevangen in een zelfstandig opvanggezin, 54,2 percent van de kinderen die worden opgevangen in een zelfstandig kinderdagverblijf en zelfs 37,5 percent van de kinderen die worden opgevangen in een erkend kinderdagverblijf bij ziekte niet opteren voor een andere opvangsituatie. Als dat toch gebeurt, dan vindt bijna de helft van de ouders een oplossing binnen het eigen gezin. Een derde doet een beroep op de grootouders. We stellen vast dat formele opvangdiensten voor zieke kinderen slechts 1,3 percent van de gewijzigde opvangsituaties voor hun rekening nemen.

Ook deze situatie noopt tot grote behoedzaamheid om een specifieke opvangstructuur uit te bouwen. Het feit dat ouders relatief weinig gebruik maken van flexibele-opvangmogelijkheden en de opvang van zieke kinderen bij hen thuis via het formele circuit heeft niet enkel te maken met de eventuele afwezigheid van deze opvangvormen. De mogelijkheid is er immers ten dele wel, en dat is zeker het geval als het gaat om opvang in een gezinsmilieu. Doorslaggevend is mijns inziens de houding van de ouders : om aan bijzondere opvangnaden te voldoen, kiezen ze veeleer voor informele oplossingen. Dit gebeurt ook vanuit het belang van het kind.

Deze vaststelling wordt bevestigd door de ervaringen uit het verleden. Een paar jaar geleden heeft de distributiesector ongeveer 5 miljoen euro vrijgemaakt voor bijzondere opvangnaden van ouders die werken in de distributiesector. Vandaag blijft van deze bijzondere opvangvormen nauwelijks nog iets over. Ze zijn allemaal geïntegreerd in een erkende of onder toezicht staande voorziening. Hun aanbod is ook niet meer exclusief bestemd voor kinderen van ouders die werken in de distributiesector, want hun opvangvormen zijn voor iedereen toegankelijk. Er is wel nood aan bijzondere opvangvormen, maar slechts in zeer beperkte mate. Ouders kiezen dan eerder voor een informele opvang.

Een dergelijke analyse zet mij dus aan tot voorzichtigheid bij het ontwikkelen van een beleid voor de flexibele opvang en de opvang van zieke kinderen thuis. Ik denk dat het niet verantwoord en ook niet opportuun is om veel middelen ter beschikking te stellen voor bijzondere projecten voor flexibele opvang en opvang van zieke kinderen. Dan zouden we het signaal uitzenden dat dit een opdracht van de samenleving is, terwijl het wellicht

Vogels

niet opportuun is om voor zieke kinderen bijzondere opvangmogelijkheden aan te bieden.

Vanuit die invalshoek bekijk ik het ontwerp van ministerieel besluit dat op mijn tafel ligt. Ik wil daarbij inzoomen op zeer specifieke maatregelen die de flexibiliteit van het aanbod van het bestaande opvangnetwerk versterken. Ik denk daarbij concreet bijvoorbeeld aan het honoreren van de overschrijding van de maximale bezetting in kinderdagverblijven – die vandaag 95 percent bedraagt – als die het gevolg is van een dwingende occasionele opvang of van een opvangvraag waar onmiddellijk aan moet worden voldaan. Ik denk eveneens aan het belonen van kinderdagverblijven die een groter aantal dagen open zijn dan de minimaal verplichte 220 dagen per jaar. Het zou zeer interessant zijn om in elke gemeente een opvangvoorziening met een soort antennefunctie te laten opereren, die de beperkte vraag naar flexibele opvang ontvangt, zelf opneemt of in overleg met andere opvangvoorzieningen in de gemeente voor een oplossing zorgt. Ik denk ook dat het mogelijk is de minimaal verplichte openingsduur per dag van opvangvoorzieningen in een bepaalde regio of binnen eenzelfde organiserend bestuur flexibeler te maken. Dit kan bijvoorbeeld betekenen dat niet elk kinderdagverblijf 11 uur open is, maar dat er afspraken worden gemaakt, zodat één of meer voorzieningen, geënt op de plaatselijke noden, vroeger of later open zijn.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, ik vraag mij af of deze cijfers fundamenteel verschillen van vroeger beschikbare gegevens. De voorzieningen speelden toen ook al zoveel mogelijk in op flexibele opvang. Het gaat om zowel onthaalgezinnen als kinderdagverblijven. Informele zorgverlening blijft bestaan omdat andere oplossingen dikwijls niet mogelijk zijn.

Ik sta ervan versteld dat u na drie jaar, ondanks een gedeelde behoedzaamheid ten aanzien van de kinderen, nog steeds geen stappen hebt gezet of een beslissing hebt genomen. Na drie jaar nog altijd zeggen dat het besluit met omzichtigheid wordt geëvalueerd omwille van nieuw beschikbare gegevens lijkt me een gebrek aan besluitvaardigheid. Het is niet duidelijk of het om de opvang van zieke kinderen gaat, om flexibele en acute opvang of al-lebei. U reikt wel oplossingen aan in de zin van verhoging van capaciteit, maar het is niet helemaal correct om in een begroting middelen te voorzien en een signaal te geven dat een oplossing in de maak is om dan vervolgens te stellen dat alles op-

nieuw moet worden bekeken. Dit is erg tegenstrijdig, wat ik ten zeerste betreurt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Sonja Becq tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over subsidies in buitenschoolse kinderopvang

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Becq tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over subsidies in buitenschoolse kinderopvang.

Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, mijn vraag is zeer concreet en betreft de overgangsregeling in verband met de buitenschoolse kinderopvang. Sommige initiatieven die destijds nog van FCUD-middelen konden genieten, worden daarbij gediscrimineerd.

U had zelf de vrees geuit dat er problemen konden rijzen. Het FCUD gaat er immers van uit dat de middelen die binnenkomen van hun betoelaging worden afgetrokken. In antwoord op een vraag van mezelf en van de heer Van Vaerenbergh van 27 september 2001 had u eveneens het volgende gezegd : ‘Een protocol met federaal minister Vandembroucke om dit probleem uit de wereld te helpen is ei zo na rond. Onze medewerkers zijn het met elkaar eens. Bij wijze van spreken ontbreken nog enkel de handtekeningen. Dankzij dit protocol zullen wij toch 110 miljoen frank kunnen uitgeven aan de rechthebbende projecten.’

Dat ging dan vooral over de uitbreiding van projecten. Nieuwe projecten konden geen beroep doen op FCUD-middelen. Het FCUD zou de middelen voor de uitbreiding kunnen toevoegen aan zijn eigen middelen. Blijkbaar was er wel een akkoord. Toch krijg ik signalen van initiatieven die bij controle van het FCUD in 2002 geconfronteerd werden met een verrekening van het FCUD van de subsidie van Kind & Gezin, omdat de regeling pas vanaf 1 januari 2002 geldt, terwijl bepaalde initiatieven voordien al middelen hadden gekregen van de Vlaamse overheid, die in mindering werden gebracht van de middelen van het FCUD. Dat betekent dat er Vlaamse middelen verloren zijn gegaan, of terugkeren naar het FCUD.

Becq

Mevrouw de minister, waarom geldt dat besluit slechts vanaf 1 januari 2002 en niet vanaf 1 januari 2001, wetende dat er een akkoord was waarop nog enkel de handtekeningen ontbraken en wetende dat u toch aanvragen voor uitbreiding met terugwerkende kracht zou toekennen? Waarom zijn die regelingen niet op elkaar afgestemd? Hoeveel initiatieven zijn er en op welke plaatsen getroffen? Hoeveel middelen zijn verloren gegaan naar het FCUD? Op welke manier kunt u tegemoetkomen aan de vraag van de getroffen initiatieven om de verloren middelen te recupereren? Werd dit al ter sprake gebracht bij de federaal bevoegde minister en ter heronderhandeling voorgesteld? Zo niet, waarom niet? Zo ja, wanneer wordt een en ander opgelost?

De voorzitter : De heer Helsen heeft het woord.

De heer Koen Helsen : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, collega's, de helft van het begeleidend personeel van de buitenschoolse kinderopvang moet vanaf 1 januari 2007 beschikken over een diploma van technische wetenschappen bijzondere jeugdzorg, internaatswerking, leefgroepenwerking, verpleegaspirant, opleiding jeugd- en gehandicaptenzorg of hoger onderwijs korte type. In de sector is daar nogal wat commotie over, omdat men dat niet haalbaar vindt. Er wordt veel met laaggeschoolde weerwerkers gewerkt, die de scholing niet erg enthousiast onthalen. Sommige mensen oefenen die job al heel lang uit.

Het ligt ook niet voor de hand om tijdens het werk een scholing te volgen. Wat gebeurt er trouwens als die mensen geen diploma behalen? Worden ze dan ontslaan? Op een ogenblik dat er moeilijk mensen worden gevonden voor dit werk, ligt dat niet voor de hand. Wie de scholing wel volgt en een diploma behaalt, krijgt bovendien geen hoger loon, omdat die opleiding te weinig vormende onderdelen bevat volgens het provinciebestuur.

Mevrouw de minister, blijft die 50-percentregel gehandhaafd? Wat zullen de gevolgen zijn voor het vinden van werkkrachten? Zijn er onderhandelingen met de minister van Binnenlandse Zaken om een gepaste verloning aan die opleiding te koppelen?

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, de vraag van de heer Helsen gaat over iets anders dan de vraag van mevrouw Becq. Mevrouw Becq heeft

daar twee weken geleden ook vragen over gesteld. Ik verwijs daarom naar mijn antwoord op die vragen.

Mevrouw Becq, u refereert aan de problemen van de verrekening van Vlaamse subsidies door het federale FCUD. Die kunnen zich voordoen als een IBO-locatie, die al met FCUD-middelen wordt gefinancierd, uitbreiding vraagt.

In overleg met federaal minister Vandenbroucke, en om te vermijden dat de subsidies van Kind en Gezin worden teruggevorderd door het FCUD, werd een ministerieel besluit getroffen met ingang van 1 januari 2002, ter aanvulling van het initiële ministerieel besluit van 9 juli 2001, houdende de voorwaarden inzake subsidiëring van initiatieven voor buitenschoolse opvang.

Met het feit dat dit besluit ingaat op 1 januari 2002 is niets mis, omdat artikel 1 van het besluit handelt over het aanleggen van een provisie voor specifieke investeringen. Het gaat niet over de periode waarin de subsidies werden verkregen, of het moment waarop ze zijn verworven. Dit betekent dus dat een provisie kan worden aangelegd vanaf 1 januari 2002, uiteraard voor het eerst refererend aan de subsidies die verworven zijn voor 2001, ongeacht het moment waarop dit gebeurde. Ik verwacht dan ook dat het FCUD zich aan deze bepaling houdt.

Naar aanleiding van een concrete vraag van Kind en Gezin heb ik recent gezegd dat een verrekening door het FCUD van de subsidies van Kind en Gezin, als die binnen de provisie vallen die door het ministerieel besluit is vastgesteld, elke juridische grond mist. Conform het ministerieel besluit krijgen IBO's van Kind en Gezin werkingskosten voor een bijkomende capaciteit. Als ze met die werkingskosten een provisie willen aanleggen kunnen ze dat, beperkt tot 25 percent van een jaarsubsidie. Overschrijden ze die grens, dan wordt het te veel opgespaarde bedrag teruggevorderd door Kind en Gezin. Kind en Gezin meldt mij dat vandaag één IBO, de Petteflet in Beringen-Paal, een mogelijk probleem heeft gesignaleerd.

Ik verwacht dat Kind en Gezin, op grond van het ministerieel besluit, ervoor zorgt dat haar subsidies niet ten onrechte door het FCUD worden verrekend. Ik verwacht ook dat zij ten overstaan van het beheerscomité van het FCUD reageren. Als dat niet volstaat, zal ik uiteraard opnieuw in overleg treden met minister Vandenbroucke. Er kan geen sprake zijn van een onterechte verrekening van die subsidies door het FCUD, omdat dat in strijd is met

Vogels

het ministerieel besluit dat ik terzake correct uitvaardigde.

De voorzitter : Mevrouw Becq heeft het woord.

Mevrouw Sonja Becq : Mevrouw de minister, uw antwoord is hoopgevend. Het FCUD heeft een controle gedaan in januari. Als er nadien nog controles gebeuren, zullen er nog problemen bijkomen als het FCUD dezelfde houding aanneemt. Het is daarom belangrijk dat het probleem nu wordt signaleerd.

Destijds hebben we daarvoor gewaarschuwd : twee regelgevingen met een verschillende betoelagingsregeling kunnen discriminerende gevolgen hebben. We hopen alleszins dat de minister binnenkort een voortgangsrapport voorlegt over de behandeling van de problematiek van het FUCD bij het Overlegcomité. Ze heeft dat trouwens vorige week ook beloofd.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : De beleidsbrief over buitenschoolse kinderopvang wordt hier tijdens de tweede helft van juni besproken. Daarin staat een hoofdstuk over de kwaliteit van de buitenschoolse kinderopvang. Er worden kwaliteitsgaranties gevraagd. Zo wordt onder meer gevraagd dat tegen 2007 50 percent van het personeel een specifiek diploma heeft. Ik zal laten nagaan of de cursussen niet in aanmerking komen voor een hogere verloning.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van mevrouw Ingrid van Kessel tot mevrouw Mieke Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de samenwerking met de federale overheid inzake tabakspreventie

De voorzitter : Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw van Kessel tot mevrouw Vogels, Vlaams minister van Welzijn, Gezondheid en Gelijke Kansen, over de samenwerking met de federale overheid inzake tabakspreventie.

Mevrouw van Kessel heeft het woord.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, uit gegevens van het Onderzoeks- en Informatiecentrum van de Verbruikersorganisatie (OIVO) blijkt dat

jaarlijks gemiddeld 20.000 mensen in Vlaanderen sterven tengevolge van het roken. De Vlaamse gezondheidsdoelstelling om het aantal rokers tussen 1998 en 2002 met 10 percent te doen dalen, wordt niet gehaald. Het is hoog tijd dat tabakspreventie meer ademruimte krijgt.

De federale overheid staat op het punt een fonds voor de strijd tegen tabaksgebruik op te richten. De federale minister van Volksgezondheid Aelvoet kondigde in haar beleidsnota voor het begrotingsjaar 2002 aan dat dit fonds zou worden gespijsd met fiscale inkomsten uit het tabaksgebruik. In 2001 bedroegen de fiscale inkomsten uit tabakswaaren 72.323.000 frank, of 1,793 miljoen euro. Haar bedoeling is lovenswaardig, maar dit project zal uiteindelijk geen soelaas brengen.

Onlangs antwoordde de federale minister van Financiën Reynders op een parlementaire vraag dat hiervoor een bedrag werd uitgetrokken in de begroting, maar zonder dat er een verband is met de fiscale ontvangsten uit tabaksverkoop. Er wordt 1.859.000 euro uitgetrokken. De tabaksindustrie stelt hetzelfde bedrag ter beschikking, weliswaar niet van het fonds maar van een stichting. Zo blijft natuurlijk het gebrek aan middelen voor tabakspreventie bestaan.

Ook op Europees vlak stellen we een dubbelzinnige houding tegenover tabakspreventie vast. De tabaksindustrie spande in Duitsland en het Verenigd Koninkrijk toppolitici voor haar kar om het door de Europese Commissie beoogde verbod op reclame bij sportmanifestaties tegen te houden. Dat heeft men trouwens bij ons ook geprobeerd. De aangekondigde terugschroefing van subsidies voor de tabaksproductie komt er voorlopig niet. De financiële middelen van het Europese antirookfonds worden slechts met 1 symbolische percent verhoogd. Volgend jaar gaat het van 2 naar 3 percent. en het wordt 5 percent nadat de Europese Commissie een rapport zal hebben opgesteld over de werking en de effecten van het fonds. Dat zal tegen 2005 gebeuren. Concreet betekent dit dat er dit jaar ongeveer 15 miljoen euro naar het fonds gaat. Volgend jaar wordt dat ruim 20 miljoen euro, en in 2004 40 miljoen.

Het is dus allemaal huilen met de pet op. Mevrouw de minister, welke middelen besteedt de Vlaamse overheid jaarlijks aan tabakspreventie ? Welke concrete initiatieven ondersteunen we in Vlaanderen ? Bent u als Vlaamse minister, bevoegd voor tabakspreventie, bereid om ook een financiële bijdrage in het Fonds te storten ? Wat is de stand van zaken van het samenwerkingsakkoord tussen de

van Kessel

gemeenschappen en de federale overheid inzake tabakspreventie ? Op welk vlak zal de samenwerking worden gerealiseerd ? Kan die samenwerking er in de toekomst toe leiden dat het fonds naar Vlaanderen wordt overgeheveld ?

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Mevrouw de voorzitter, mevrouw de minister, geachte collega's, vooreerst wil ik even mijn frustratie verwoorden. Ik heb op hetzelfde ogenblik als mevrouw van Kessel, met name op 28 mei, een interpellatieverzoek over hetzelfde onderwerp ingediend. Op de website van het Vlaams Parlement heb ik gezien dat de vraag van mevrouw van Kessel nog dezelfde dag aan de commissievoorzitter is bezorgd. Mijn interpellatie heeft daar echter twee dagen over gedaan. Als de voorzitter op hetzelfde ogenblik de twee verzoeken in handen had gehad, hadden we erg gemakkelijk samen die vraag kunnen stellen. Als we ons parlementair werk ernstig willen nemen, moeten we komaf maken met een aantal regeltjes. Zo begrijp ik niet waarom een interpellatieverzoek ten vroegste tien dagen na de indiening ervan in de commissie kan worden behandeld, terwijl dat in het geval van een vraag om uitleg binnen de week kan. Misschien moet dat in het Bureau eens worden aangekaart.

Wat het onderwerp zelf betreft, zeggen sommige mensen me dat ik eigenlijk geen recht van spreken heb omdat ik zelf rook. Gezien hun ervaringen kunnen rokers misschien met nog meer kracht dan anderen aandringen op meer preventie. De voorbije jaren is het tabaksgebruik in België niet meer gedaald. Sinds 1993 blijft het aandeel van de dagelijkse rokers boven de vijftien jaar schommelen tussen 25 en 31 percent. Op basis van de mortaliteitsstatistieken van 1993, 1994 en 1995 – dat zijn de laatste jaren waarover we cijfers hebben – is het aantal overlijdens ten gevolge van longkanker bij mannen tussen 45 en 74 jaar in België het hoogst van alle landen van de EU. Voor mannen en vrouwen samen komt ons land op de tweede plaats, na Denemarken. Minstens even ernstig zijn de gevolgen van roken op de morbiditeit en de mortaliteit ten gevolge van aandoeningen aan hart en bloedvaten. De nefaste gevolgen voor de longen en het cardiovasculair stelsel werden in mindere mate tevens aangetoond voor het zogenaamd passief roken.

Tijdens de afgelopen tien jaar schommelde de jaarlijkse sigarettenverkoop in België tussen 12 en 14

miljard stuks. 5 eurocent of 2 frank per pakje bovenop de taks zou een bijzonder positief signaal zijn. Zo zou blijken dat de overheden van dit land de tabakspreventie ernstig nemen. Mevrouw van Kessel heeft al verwezen naar de vraag om uitleg die volksvertegenwoordiger Van Weert in de Kamer aan minister Reynders stelde.

Ik wil nog een aantal zaken citeren. Mevrouw Aelvoet had in augustus 2000 aangekondigd dat zij voortaan jaarlijks een deel van de tabaksaccijnzen voor een tabakspreventiefonds wenste voor te behouden. Op 31 mei 2001 had zij met de heer Reynders overleg gepleegd en een gemeenschappelijk voorstel uitgewerkt voor de oprichting van een fonds voor de bestrijding van het tabaksmisbruik. Het zou kort nadien op de ministerraad worden ingediend. Nog hetzelfde jaar zou worden overgegaan tot de oprichting van dat fonds. Ik weet niet of het om het jaar 2001 of 2002 ging. In ieder geval is de tijd verstreken. Bestaat intussen dit tabakspreventiefonds op federaal niveau ? Werd een samenwerkingsakkoord afgesloten ?

De heer Reynders antwoordde op de vraag van 16 april 2001 : 'Mevrouw Aelvoet heeft een ontwerp van samenwerkingsakkoord voorbereid tussen de federale overheid en de bevoegde overheden in de deelstaten en heeft dit aan mij bezorgd. De verschillende departementen moesten voor 22 maart hun antwoord hierop indienen. Er liggen een miljoen verschillende voorstellen op tafel voor de verdeling van de middelen.' Hij spreekt dan over 1.859.000 euro afkomstig van de rijksmiddelen. Hij stapt af van het idee om een link te leggen tussen het innen van de accijnzen en het oprichten van een tabakspreventiefonds. Hij spreekt alleen van een bedrag uit de begroting en een akkoord over eenzelfde bedrag afkomstig van de tabaksindustrie.

Ik heb tot nu toe geen akkoord gezien van de gemeenschappen en de federale overheid om een fonds op te richten. Verder zegt de heer Reynders dat hij wil werken met een preventiefonds, georganiseerd door de publieke overheid, dus in de vorm van een samenwerkingsakkoord. Voorts wordt eenzelfde bedrag door de tabaksindustrie ingebracht. Dat bedrag moet aan de vereniging Rodin ter beschikking worden gesteld. Deze vereniging is mij niet bekend. Ik heb bedenkingen bij het feit dat ook de tabaksindustrie investeert in tabakspreventie en een fonds opricht dat in samenwerking met de overheid wordt beheerd. Er wordt dus met twee verschillende instellingen gewerkt.

Tot nu toe werd alleen een samenwerkingsakkoord gespijsd door een bedrag afkomstig van de rijks-

Roegiers

middelenbegroting en een specifiek bedrag van de tabaksindustrie via de vereniging Rodin. Het gaat om 150 miljoen frank vanwege de federale overheid en een bedrag dat werd gestort door de tabaksindustrie. Het is mogelijk dat de gemeenschappen eenzelfde bedrag in het fonds storten, want preventie is een gemeenschapsbevoegdheid. Persoonlijk denk ik dat een en ander een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is.

Het is niet duidelijk of er een samenwerkingsakkoord is, noch door wie het preventiefonds, als het tenminste al bestaat, zal worden beheerd. Mevrouw de minister, hebt u een akkoord om er de nodige middelen in te brengen ? Ik sluit mij in grote lijnen aan bij de vragen van mevrouw van Kessel.

De voorzitter : Minister Vogels heeft het woord.

Minister Mieke Vogels : Mevrouw de voorzitter, vanuit het gestructureerd en gecoördineerd beleid inzake preventieve gezondheidszorg wordt voor de uitvoering van het tabakspreventiebeleid met het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie samengewerkt. Dit is historisch gegroeid. De Vereniging voor Alcohol- en Drugpreventie houdt zich niet met tabakspreventie bezig, het VIG neemt deze taak op zich. Deze organisatie ontvangt op basis van een convenant met de Vlaamse Gemeenschap een subsidie van 272.370 euro voor de uitvoering van de in het convenant vastgelegde opdrachten. Naast deze subsidie wordt het VIG tevens gesubsidieerd als D-voorziening in het kader van het besluit op de Gezondheidspromotie van 19 december 1997 en ontvangt hiervoor jaarlijks 867.630 euro.

Voor de implementatie van de doelstelling inzake roken is de medewerking van alle lokale initiatieven onontbeerlijk. De 26 LOGO's staan in voor de uitvoering van deze implementatieopdracht in Vlaanderen en mogen hiervoor rekenen op de inhoudelijke ondersteuning van het VIG en andere expertisecentra. Elk LOGO ontvangt een jaarlijkse subsidie op basis van een convenant om onder meer mee te werken aan de realisatie van de gezondheidsdoelstelling inzake roken.

Het volledige takenpakket is uiteraard uitgebreider. De werkmiddelen die naar de realisatie van de doelstelling inzake roken gaan, kunnen niet correct benoemd worden. Zo vond naar aanleiding van de Dag Zonder Roken in vele LOGO's de slotmanifestatie van rookvrije klassen plaats. Het

illustreert dat voor heel wat LOGO's deze gezondheidsdoelstelling centraal staat. Het staat intussen wetenschappelijk vast dat het roken van de eerste sigaret best zo lang mogelijk wordt uitgesteld. Het VIG stelt dan ook een aantal methodieken ter beschikking.

Het is niet mogelijk om precies het aantal euro te kennen dat naar de realisatie van de gezondheidsdoelstellingen inzake roken gaat. Er wordt zeker werk van gemaakt. Het aantal jonge rokers neemt toe. Er moeten in de toekomst nieuwe preventiemethodes worden ontwikkeld en er moet in meer middelen voorzien. Twee jaar geleden werd in de schoot van de federale regering de oprichting van een tabakspreventiefonds aangekondigd dat door nieuwe middelen zou worden gespijsd. Er is tussen mijn kabinet en dat van de andere ministers die bevoegd zijn voor gezondheidsbeleid, regelmatig overleg gepleegd. Op een van deze bijeenkomsten was ook een vertegenwoordiger van minister Reynders aanwezig.

Het tabakspreventiefonds is nog niet opgestart. Dit is zeker niet het gevolg van het gebrek aan bereidheid tot overleg van de verschillende gemeenschappen. Bij elk overleg waren de verschillende overheden en gemeenschappen aanwezig. Er is intussen wel duidelijkheid over de bedoeling van het tabakspreventiefonds. Men wil de acties tegen het tabaksgebruik versterken. Wij enten ons op een voorbeeld uit Californië. Het toont aan dat een volgehouden en gecoördineerde actie wel degelijk succes heeft.

Dat veronderstelt echter het uitvoeren van een globale strategie op verschillende vlakken : wetgeven, de maatregelen met betrekking tot reclame, sponsoring en verkoop van tabaksproducten en het roken zelf, alsook het toezicht op dit alles ; een prijzenbeleid, waarmee ik niet een geleidelijke prijsverhoging die de tabaksindustrie voorstaat bedoel, maar af en toe forse stijgingen die een bewezen effect hebben op het tabaksgebruik ; preventieve acties gericht op individuen en groepen, zoals campagnes of weerbaarheidstraining en op de fysieke en sociale omgeving zoals een rookvrije thuis- en schoolomgeving ; maatregelen die het stoppen met roken bevorderen zoals een minimaal interventieprogramma en cognitieve- en gedragstherapeutische technieken al dan niet gecombineerd met een nicotinesubstitutie therapie.

Daar zullen veel middelen voor nodig zijn. De bijeenkomsten met betrekking tot de oprichting van het tabaksfonds zijn er van uitgegaan dat er veel middelen zouden worden ingestopt. Vandaag is het

Vogels

duidelijk dat het om heel wat minder euro gaat. Het oorspronkelijk genoemde bedrag van 12 miljoen euro wordt beperkt tot 1,86 miljoen euro. Hoe dit fonds er precies zal uitzien, ligt nog niet vast. Dinsdag 11 juni 2002 is hierover een volgend overleg gepland tussen de gemeenschappen en de federale overheid en zal op basis van de nieuwe middelen verder worden gepraat.

Dat is een betreurenswaardige evolutie, temeer omdat de tabaksindustrie een even groot bedrag ter beschikking stelt aan een VZW 'Stichting Rodin'. Dit brengt ons in een moeilijke situatie. Ik heb hierover advies gevraagd aan het VIG en de VAD. De leidraad voor een standpunt in deze kwestie zijn de raadgevingen van de WHO : elke samenwerking met de tabaksindustrie in het kader van preventieprogramma's wordt ontraden. Ik zie dan ook een onverenigbaarheid tussen de stichting Rodin en de Vlaamse preventieprogramma's. Dit is een belangrijk ethisch standpunt. Ik hoop dat de commissie mij daarin volgt.

De doelstelling van de stichting Rodin staat haaks op onze gemeenschapsbevoegdheid. Men wil de overheid controleren en alles beter doen, omdat de overheid dat toch niet kan. Het wordt nog moeilijker als de voorzitter van het VAD stichtend lid is en in de raad van bestuur van die VZW zit.

Dokter Ansoms heeft op het bestuurscomité van de VAD van 5 juni 2002 aangekondigd dat hij zijn lidmaatschap bij de stichting Rodin zal opzeggen. Dat moet een duidelijk signaal zijn dat de Vlaamse overheid niet gediend is met een dergelijke VZW, die in de plaats van de overheid met geld van de tabaksindustrie aan preventie zou doen.

Heel deze problematiek heeft de oprichting van het tabaksfonds vertraagd. Hoewel het bedrag momenteel beperkt blijft tot 1,86 miljoen euro, lijkt het toch de moeite ermee door te gaan. In elk geval zullen de gemeenschappen en de gewesten geen middelen inbrengen in dit fonds. Het fonds wordt enkel gespijsd door federale middelen uit de accijnzen op tabaksproducten.

Volgende week worden de modaliteiten verder besproken. Onder andere moet het behoud van de autonomie van de gemeenschappen met betrekking tot de preventie worden gegarandeerd.

Een vierde van de middelen zou ter beschikking blijven van de federale overheid om onder meer het handhavingsbeleid te ondersteunen. Dit bete-

kent dat het budget 836.000 euro zou bedragen voor Vlaanderen en de 300.000 Vlamingen in Brussel.

Gezien de grote economische belangen van de tabaksindustrie, blijkt het niet zo eenvoudig om deze sector op een gepaste wijze op zijn verantwoordelijkheid te wijzen. Dit fenomeen doet zich jammer genoeg in alle landen voor. Wel is het hoopgevend dat in België alle ministers die bevoegd zijn voor Volksgezondheid, in deze aangelegenheid eenzelfde houding aannemen.

De voorzitter : Mevrouw van Kessel heeft het woord.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Het fonds is een heel moeilijke bevalling, net zoals het afschaffen van de reclame heel moeilijk was. Het is goed dat de financiering van de overheid en de financiering van de industrie uit elkaar zijn getrokken. Toch is het jammer dat er geen percentage werd afgesproken van de inkomsten uit accijnzen op tabak, dat naar het fonds moet gaan. Er werd een bedrag afgesproken, en omdat dat bedrag niet hoog was, heeft men de industrie daarbij willen betrekken, als ik het goed begrijp.

De heer Ansoms heeft zich nu uit de stichting Rodin teruggetrokken. Het fonds zou een dubbele financiering krijgen, enerzijds een percentage van de accijnzen, en anderzijds een bijkomende financiering van de stichting Rodin.

Minister Mieke Vogels : Zo is het niet. Het probleem is dat er twee fondsen zijn : een tabaksfonds van de overheid en een tabaksfonds van de VZW Rodin. Dat laatste is eigenlijk geen tabaksfonds, maar een VZW die de tabakspreventie gestalte wil geven. Dat is een heel bizarre situatie.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Wat is de link tussen die twee fondsen ?

Minister Mieke Vogels : Die link is er niet. Die was er impliciet omdat men in de raad van bestuur van die VZW mensen had geplaatst die de preventie voor de overheid uitvoerden. Dat is een zeer ongezonde en onaanvaardbare situatie. Dat vinden ook de andere ministers van Volksgezondheid.

Ik wil in de toekomst niet antwoorden op initiatieven van de VZW Rodin. Dat is tabaksgeld voor een VZW waar ik geen zicht op heb.

Mevrouw Ingrid van Kessel : Dat is een wijze beslissing. Ik vind het jammer dat er geen vast bedrag

Vogels

is bestemd voor de tabakspreventie. Ik blijf dit op de voet volgen.

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Het verheugt me dat we in deze commissie het scepticisme delen ten aanzien van een stichting die wordt gefinancierd door de tabaksindustrie, en die er geen belang bij heeft dat er minder zou worden gerookt. Mevrouw de minister, mijn interpellatieverzoek had kunnen dienen om u te steunen. Misschien moeten we zoeken naar een instrument om u namens het Vlaams Parlement te steunen.

Was de heer Ansoms op eigen initiatief toegetreden tot de stichting Rodin ? Dat zou toch vreemd zijn. Ik begrijp niet dat hij niet de ethische reflex had dat hij als voorzitter van het VAD niet zomaar in een door de tabaksindustrie gefinancierde VZW kon zetelen. Blijkbaar heeft hij nu aangekondigd dat hij er alweer uitstapt.

Minister Mieke Vogels : De veiligheidsadviseur van de eerste minister is ook stichtend lid van de VZW. Ik denk dat een aantal autoriteiten inzake preventie op een nogal dubbelzinnige manier werden aangezocht om deel uit te maken van die VZW, en velen hebben dat met de beste bedoelingen gedaan. De heer Ansoms heeft trouwens gisteren nog gezegd dat het gebrek aan transparantie van de

boekhouding van de VZW een van de redenen is waarom hij niet langer in die VZW blijft. Hij wil niet langer die verantwoordelijkheid nemen.

De voorzitter : De heer Roegiers heeft het woord.

De heer Jan Roegiers : Hij had dat wel kunnen weten toen hij als stichtend lid toetrad. In elk geval wou ik daarbij de kanttekening maken dat ik dit vreemd vind.

De voorzitter : Mevrouw Van Den Heuvel heeft het woord.

Mevrouw Ria Van Den Heuvel : Omdat over deze aangelegenheid vandaag geen motie kan worden ingediend, stel ik voor dat er een voorstel van resolutie wordt uitgewerkt.

De voorzitter : Het incident is gesloten.

– *Het incident wordt gesloten om 11.16 uur.*
